Kovara Yekitiya Jinen Kurdistan - Kurdische Frauenzeitschrift

JÎYAN

Hejmar : 11
Wext : Heziran 1994
Biha : 2 DM

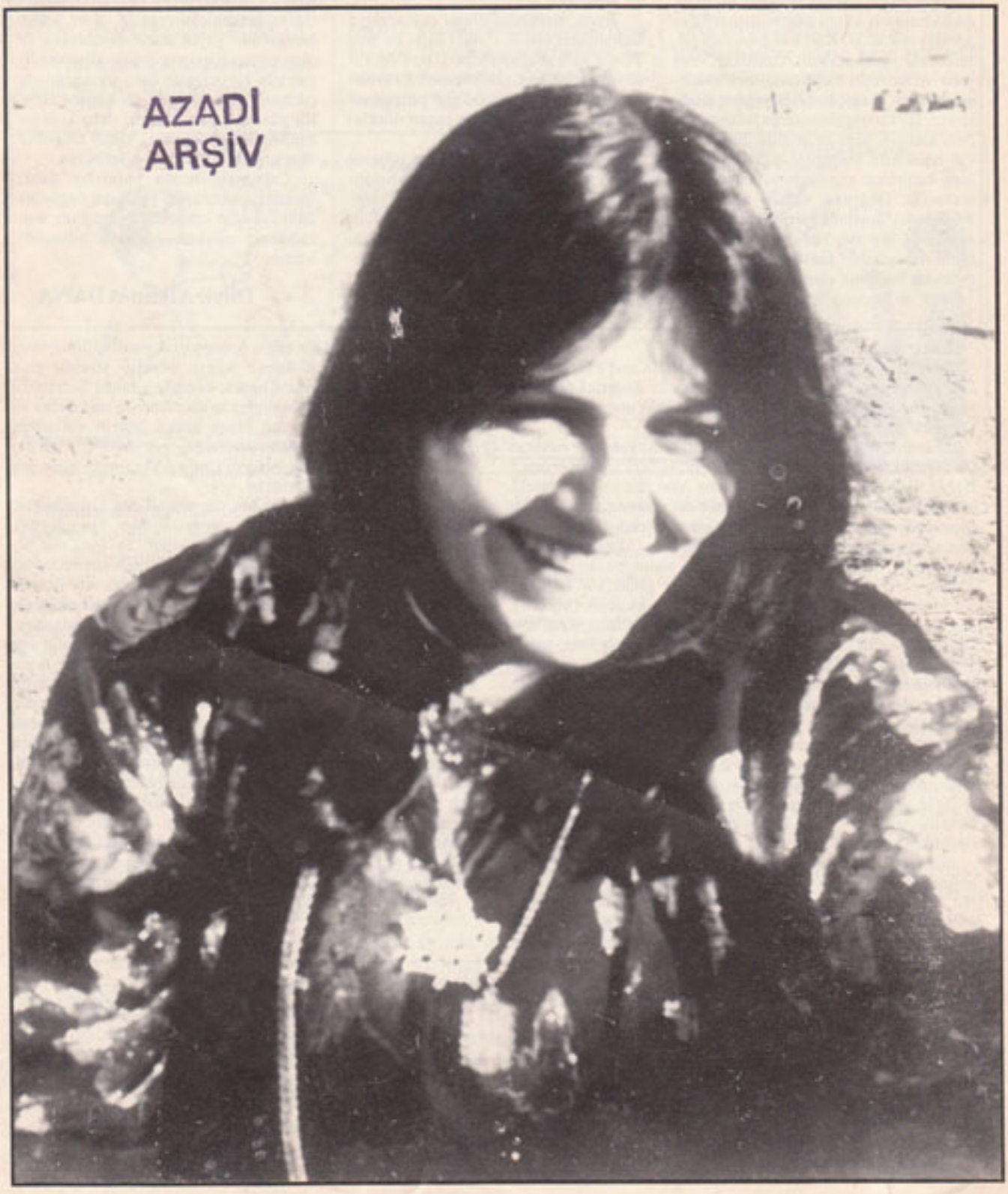

Jı Pênûsa Xwendevan - Leser Briefe - Okurun Kaleminden

Değerli Jiyan Redaksiyonuna,

Kürt halkının inatla verdiği ulusal mücadele karşısında politika üretemeyip tıkanan sömürgeci zihniyetler, çareyi militarist güçleriyle Kürt halkına yönelmede bulmaktadır.

TC'nin hedefi Kürt halkını yıldırmakla birlikte, Kürt dilinin, kültürünün ve benzer ulusal değerlerin korunması işlevinin büyük oranda kadında düğümlendiği, bu değerleri gelecek nesillere aktarmada kadının bir köprü görevi üstlendiğini görmüş olacak ki, Kürt kadınına özel politikalarla yönelmektedir. Özellikle cinsel taciz ve tecavüz; ırkçı, cinsiyetçi sömürge düzenin vazgeçemediği yegane silahlarıdır. Bu tür uygulamalarda bulunurken, hem kadının, hem de onunla ilintili olarak erkeklerin toplumsal-ulusal mücadeleye katılımını engellemeyi amaç edinmektedir. Doğrusu, namus olgusunun Kürt halkı arasında yerleşik bir değer oluşu, TC'nin ise, bunu bilinçli ve sistemli bir şekilde kullanması, onun bu oyununu başarıya ulaştırmaktadır.

Her ne kadar ulusal muhalefet şaha kalkmışsa da, bu muhalefet içindeki kadınların nicel ve nitel olarak sayıları çok azdır. Kuşkusuz bu, hem feodal değerlere, hem de sözkonusu sömürgeci politikalara sıkı sıkıya bağlıdır. Mücadelede yer alan örgütlü kadın sayısının bu kadar önem kazandığı bir süreçte, Jiyan çok önemli bir misyon yüklenmiş durumdadır. Ulusal muhalefetin kadın paydasında, yayın olarak bu misyon vazgeçilmez bir değerdir.

Jiyan, toplumsal-ulusal mücadeleye kadının sesi olarak verdiği katkı ile hem TC'nin kara yüzünün teşhiri, hem de, kadının mücadeleye çekilmesinin bir aracıdır. Bu yüzden Jiyan Dergisi çalışanlarının mücadelesini en içten başarı dilekleriyle selamlıyorum.

Yayınına başladığı günden itibaren takip ettiğim Jiyan'ın, biz Kürt kadınlarına da çok şey kattığına inanıyorum. Kürdistan, Türkiye ve Avrupa'daki Kürt kadınlarının buluştuğu bir payda olduğunu görüyorum. Aynı zamanda, paylaşımın, dayanışmanın, güzel üretimlerin yansıdığı bir soluktur da Jiyan.

Kürt kadınlarının acıları, sorunları ve Kürt kadın sorununun çözümü konusunda perspektifler sunması, ilk elden sayabileceğim katkılardır. Ancak bu katkıları daha da fazlalaştıracağı düşüncesiyle birkaç öneri sunmak istiyorum.

Kanımca, dünyadaki kadın hareketleri ve Kürdistan'ın diğer parçalarındaki kadın hareketleri hakkında çalışmalar sunulması, henüz işin başında olan biz Kürt kadınlarının bilgi ve tecrübe dağarcığını zenginleştirecektir. Kürt kadın hareketinin yayın alanında oldukça az olan çalışmaları göz önüne alınırsa, Jiyan gibi bir derginin daha sık aralıklarla çıkması, mevcut açığı da kapatacaktır. Bu yüzden yayın sürenizi daha kısa bir zamanla düzenlerseniz, kadın dergisine olan susuzluğumuzu da giderirsiniz.

Çalışmalarınızda başarılar diler, baskısız, sömürüsüz, yasaksız, özgür bir dünyaya olan inancımla, verdiğiniz mücadelenin yanında olduğumu bilmenizi isterim.

Dilek Alkan-ADANA

Liebe Freundinnen!

Ich komme aus dem Nordwest-Kurdistan und bin 22 Jahre alt. Ich möchte Euch im nachfolgenden in diesem Leserbrief schildern, wie ich mich in Deutschland fühle und wie ich über KOMJIN denke.

Immer öfter traeume ich mit offenen Augen von meinem Dorf Çiftlik bei der Provinzstadt Bingöl, in dem ich die ersten 8 Jahren meines Lebens verbracht habe. Von den wohlgeformten und nicht steilen Bergen, unten die Felder und seitlich ein frisch fliessender Fluss. Im Sommer ruhig, aber lebendig, im Frühling beaengstigend und hektisch. Je mehr ich über Çiftlik nachdenke, desto mehr wird meine Sehnsucht und somit meine Liebe zu diesem Dorf grösser. Ich sehe alles alles genau vor mir: Die einzelnen Haeuser, den Brunnen des Dorfvorstehers (Muxtar), die Felder unseres Hauses, den Friedhof und alle Wege des Dorfes. Manchmal denke ich auch an unserem braven, schon aelteren Hund, der aus Altersschwaeche von dem Sohn unseres Patenonkels (kriv) durch einen Bubenstreich umgebracht wurde.

Von diesen schönen Erinnerungen wache ich auf und es packt mich eine Angst, sobald mir wieder schnell bewusst wird, dass ich mich in einer Gesellschaft befinde, der solche natürlichen Gegebenheiten bei weitem fremd sind und dem ich mich unausweichlich stellen muss.

Wie ermutige ich mich nun hier in dieser "zivilisierten Gesellschaft" zu einem Leben ohne Angst? Gehört etwa die Angst unvermeidlich zu unserem Leben?

Sie tritt immer dann auf, wenn ich mich in einer Situation befinde, der ich nicht oder besser gesagt noch nicht gewachsen bin und in der ich meine Ohnmacht, meine Hilflosigkeit und meine Abhaengigkeit erlebe. Manchmal kann ich sagen, dass sie etwas besonderes für mich ist. D. h., es will mich warnen, es ist ein Signal. Ein Signal für einen Antrieb bzw. eine Aufforderung, etwas zu überwinden. Diese Angst ist also sowohl eine Bedrohung als auch eine Chance, naemlich einen Schritt zu wagen, in dem ich die Angstgrenze überschreite und damit zu meiner Lebensbewaeltigung einen neuen Schritt vollziehe. Dieser Schritt ist für mich derjenige, mit dem ich an der kurdischen Gesellschaft in meinem Umfeld Veraenderungen und Fortschritte zu erzielen versuche.

Obwohl ich einer Ansicht bin, die mit all den Einzelheiten, die Komjin verfoltg, nicht völlig übereinstimmt, bin ich froh, dass solch eine Frauenorganisation existiert. So wird mir bewusst, dass ich als eine kurdische Frau durch die Existenz dieser Organisation, die sich durch ihre Arbeit unter anderem wie die Zeitschrift Jiyan und der Frauenspalte der Zeitung Azadi in die Öffentlichkeit zu bringen weiss, mit meinen Gedanken, Aengsten und Forderungen nicht allein stehe. Denn Isolierung und Einsamkeit verstaerken die Angst umso mehr. Wenn ich jedoch jedesmal mir Eure Texte mit leuchtenden Augen durchlese, verschlinge ich mit Genuss die manchmal mit Ironie und manchmal mit Kritik ausgefüllten Zeilen. Ich bin mir auch sicher, dass viele andere kurdische Frauen durch Komjin lernen, sich zu eigenstaendigen Individiuen zu entwickeln. D.h., mit dem Ausmass an Unabhaengigkeit, die sie brauchen, um so viel Halt bzw. Kraft in sich selbst zu finden, anstatt diesen Halt bei einem anderen Menschen suchen zu müssen.

Abschliessend wünsche ich Euch weiterhin viel Erfolg und verbleibe mit der Hoffnung, dass sich in der Zukunft mehr kurdische Frauen für die kurdische Bewegung einsetzen.

Mit solidarischen Grüssen

Çem aus Bielefeld

Sayın KOMJIN Yöneticileri!

İçten, devrimci selamlar. Mektubumda sizlere bazı şeyleri iletmek istiyorum.

Benim adım Meryem, şu anda Güney Kürdistan'dayım ve sizin bir taraftarınız olarak Kürdistan Kadınlar Birliği'nin Hewlêr Şubesi'nde çalışıyorum. Sizinle ilişki içinde olmak, gücüm oranında size yardım etmek arzusundayım. (...)

Ayrıca mektubunuzda çalışmalarınız konusunda bilgi verirseniz, bende burada bana düşen görevleri yerine getiririm. Elime yeterince Jiyan da geçmiyor.

Buradaki kadın örgütlerine KOMJIN'dan bahsettiğimde, benden nasıl bir örgüt olduğunu, çalışmalarınızı soruyorlar. Benim sınırlı bilgilerim yeterli olmuyor. Özellikle bu anlamda Jiyan'ın elime geçmesi için çaba harcamanızı rica ediyorum. Kürdistan Kadınlar Birliği de sizinle varolan ilişkilerini sürekli kılmak ve yardımlaşmak istiyor. (...)

Son olarak, yanıtınızı beklerken, KOMJIN yönetici ve üyelerine selamları mı iletir, başarılar dilerim.

Hewlêr, 10.03.94

Meryem (Dayka Befrin)

Çok isimliler mi, isimsizler mi?

Nûjen

Geri kalmış ülkelerin, birçok ortak özellikleri vardır. Bu özellikler, genellikle olumsuzlukları ile topluma yansır. Yaşamın her alanında bu olumsuzlukları görmek mümkün olduğu gibi, konuşulan dil biçimini bile belirlemede etkin rol oynar. Müslüman ülkelerde-toplumlarda bu, biraz daha belirginleşir. Hele bu toplum, bir de Türk ve Kürt halkı gibi feodal/yarı feodal veya kapitalist topluma geçiş sürecini henüz yaşıyorsa, çelişkiler ve anlayışlar daha da su yüzüne çıkar.

Bugün, bir yandan iki binli yılların hemen eşiğinde bulunduğumuz bir süreci, öte yandan da halkımızın 20 milyonu kapsayan kesiminin, diğer halklarla birlikte yaşadığı ülkenin, bir KADIN BAŞBAKAN tarafından yönetildiği, göze hoş, kulağa hoş (!) bir dönemi yaşıyoruz. Böyle bir dönemde, böylesi bir yönetimde, ilk akla gelen şey, bu toplumun, artık bir KADIN Başkanı seçecek kadar geniş ufka sahip olduğu ve kadınların toplumun her alanında etkin rol oynadıkları düşüncesi olur. Oysa ki, bugün gerek ülkemizde ve gerekse Türk kesiminde ne kadar modern-çağdaş-demokrat bir görünüm verilmek istenirse istensin, her iki halkta da yerleşmiş bir çok tabuyu yıkmak kolay olmadığı gibi, ülke yöneticisi olarak bir KADIN BAŞBAKAN tayin etmek de ölçüt değildir.

Burada değinmek istediğim konu bu çelişkilerden birisidir: **Eşler arasındaki hitap şekilleri ve seslenişler** (!) KADIN BAŞBAKAN'ın yönettiği bir ülkede, ailenin çekirdeğini oluşturan, kadın-erkek (eşler) arasındaki hitap şekilleri, özellikle kadına hitabetme örnekleri, insanlarımızın ne denli çağdaş olduklarını ve kadın-erkek ilişkilerindeki anlayışı sergilemeye yetse gerek.

Hitabetme biçimi, insanların niteliğini belirler. Bu hitap, karşı taraftakine güven de verebilir, onur kırıcı da olabilir. Her iki tarafın, süregelen geleneksel hitapları benimsemiş olması ise, insanlarımızın içinde yaşadıkları toplumun değer yargılarıyla ne denli özdeşleştiklerini gösterir.

Önce, Kürt ailelerinde, eşler arasındaki hitap şekillerine bakalım: Kürdistan'da koca, kadına seslenirken ismini kullanmadığı için, çoğu kez konuşmasına hitap etmeden, doğrudan talep veya soru cümlesiyle başlar. İsim ile seslenmenin ayıp olduğuna alıştırmıştır kendisini. Bu alışkanlık, Kürdistan'da büyük aile tipinin egemen oluşundan gelmektedir. Gelin, kaynana, kayınpeder ve diğer aile bireylerinin birarada yaşamaları, anne ve babalarının yanında eşlerine ismiyle seslenmenin **saygısızlık** olarak değerlendirilmesi, beraberinde bu alışkanlığı ve geleneği getirmiştir. Öyleki, bu gelenek gurbete gitmek zorunda kalan kocanın, karısına mektup yazmasını bile engeller niteliktedir. Evdeki büyüklere duyulan saygı (!) karısına, çocuklarına ilgisizliği, kimi zaman da saygısızlığı getirir. Keza, telefon edildiğinde de, erkek veya kadın, (çoğu zaman erkeğin telefon etme, sorma hakkı-şansı var!) eşini isteyip konuşamadığı gibi, bir selam veya mesaj bile iletemez. Bu, başlı başına bir konu. Ben sadece, Kürdistan'daki bu aile içi yaşamın, eşler arasındaki seslenişlere yansımasını dile getirmek istiyorum.

Bütün bu nedenlerden dolayı erkek, karısını çağırmak zorunda kaldığında, onun ismini kullanmaz. Yukarıda belirttiğim gibi, ya doğrudan talebiyle başlar ya da, çevrede horgörülen veya deşifre olmuş herhangi bir kadının adını kullanarak hitap eder. Örneğin, karısının adının "Fatma" olmasına rağmen, çevrede kendisiyle alay edilen veya başka yönüyle bilinen bir kadının adıyla seslenir. Bazı yörelerde bu isim "**Qızê**" olurken, bazılarında da "**Gelin**" anlamına gelen "**Bukê**" ya da "**Buka malê**" olur. Çok az hallerde de "**Xanım**" diye hitabedilir. Ama, en çok kullanılan hitap şekli; "**Qıza Mihemet Axa**" (Mehmet Ağanın kızı), gibi tabirlerdir.

Şayet, erkek akrabası ile evli ise, "**Dotmam-Pısxaltî**" gibi akrabalık derecesini belirleyen kavramlar kullanılır. Bazen "**Lêlê**" şeklinde de seslenilir.

Çok ilginçtir, hitabederken isim bulamayan erkek, karısını tanıtırken veya ondan sözederken bir dizi kavram bulur.

Örneğin;

- Jına malê	(Evin kadını)
- Mala me	(Evimiz)
- Bermaliya me	(Evimizin bekçisi)
- Destmala me	(Evimizin eli-kolu)
- Zarên me	(Çocuklar)
- Diya zaran	(Çocukların annesi)
- Qiza	(...nın kızı)
- Kevaniya mın	(Evimin kadını)

"Jına mın, xanıma mın" gibi terimler sıkça kullanılmaz.

Aynı adlandırma veya hitap yöntemini, kadının kocasına seslenişinde de görürüz. Ancak kadın, erkeğine seslenirken veya ondan sözederken, kocasını yücelten terimler kullanır.

Örneğin;

- Bego	(Bey)
- Bavê zaran	(Çocukların babası)
- Bavê malê	(Evin babası)
- Xwadiyê malê	(Evin sahibi)
- Reisê malê	(Evin reisi)

- Mıxtar, Xoce gibi mesleki veya görev lakabı ile hitabedilir.

Karı-koca arasındaki bu karşılıklı hitap şekillerini, Türkiye'de yaşayan Türk ve diğer halklardan insanlar arasında da görmek mümkün. Kocanın, karısına seslenişi yine Kürtlerde olduğu gibi, isim kullanılmadan yapılır. Aynı şekilde isimle hitap etmeden, tümce ile başlanır. "Hey, hışt" gibi terimler sıkça kullanılır. Akraba ile evli ise, "Teyze oğlu-kızı" vs. şeklinde hitabedilir. Farkı, terimlerin daha az kullanılmasındadır.

Kullanılan terimler;
- Bey
- Çocukların babası
- Hoca, müdür vs. mesleki terimler
- Hala oğlu, teyze oğlu vs.

Bir başkasına kocasından söz ederken;
- Bizimki
- Bizim adam
- Evin reisi
- Babamız
- Ev sahibi

gibi kavramlar kullanılır. Bunlar, sadece benim sorup öğrenebildiklerim ve daha da çok kavramın üretileceğine eminim. Bu konuyu, araştırmacı gözüyle ele almadığım için, bu kadarı ile yetinmek istiyorum.

Bunları yazmaktan amacım:

1- Günümüzde bu tür ilişkilerin hala sürdürülmesiyle, insanlarımızın ne kadar değişime yatkın olduklarını sergilemek ve kokuşmuş bu tür değer yargılarının, insanın kişiliğine yansıttığı olumsuzlukları dile getirmek.

2- Bu yazı ile, her yörede buna benzer durumların JİYAN aracılığı ile derlenmesini ve tartışma konusu olarak ele alınmasını sağlamak. Aile içinde bu konuların tartışılmasına ve kafalarda soru işaretlerinin oluşmasına yol açmak.

Özellikle, genç kuşakların evde anne ve babalarının yanında veya yakınlarının ilişkilerinde önemli rol oynayacaklarına inanıyorum.

Bunun eleştirisini ve değerlendirmesini de siz okuyuculara bırakarak diyorum ki, gelin hep birlikte asıl ismimizi ortaya çıkartalım. ÇOK İSİMLİLERDEN miyiz, yoksa İSİMSİZ miyiz? Bunu saptayalım.

Yekitiya Afratani Kurdıstan Üyesi Doktor Beyan ile röportaj

"Birlikte çok şey yapabiliriz"

Yekitiya Afratani Kurdıstan'ın (Kürdistan Kadınlar Birliği) Üyesi, Doktor Beyan, hem savaşta sakatlanan çocuğunu tedavi ettirmek, hem de tıbbi incelemelerde bulunmak amacıyla, geçtiğimiz günlerde İsviçre'ye geldi. Muhabirimiz Fatma, Güney Kürdistan'daki tıbbi hizmetler ve kadınların durumu ile ilgili olarak, JİYAN adına kendisiyle görüştü.

***Fatma:** Kısaca kendinizi tanıtır mısınız?*

Beyan: 1957 Hewlêr'de dünyaya geldim. 12. sınıfa kadar eğitimimi Hewlêr'de yaptım. Tıp eğitimimi ise Musul Üniversitesi'nde yaptım. Halen, Hewlêr'de kadın ve çocuk hastalıkları bölümünde doktor olarak çalışıyorum. Bu görevim sırasında, yaralı peşmergelerin tedavileri ve onlara gerekli olan sağlık ihtiyaçlarını temin etmek için aktif olarak çalıştım. Özgür Kürdistan'ın oluşumundan sonra PDK'nın bir üyesi olarak çalışmaya başladım. 1952 yılında kurulan, **Yekitiya Afratani Kurdistan**'ın üyesi ve dış ilişkiler sorumlusuyum. Evliyim ve üç çocuğum var.

***Fatma:** Çalıştığınız hastanenin yatak kapasitesi ne kadar ve günde kaç hasta muayene ediliyor?*

Beyan: Hastane 260 yatak kapasitelidir ve sürekli doludur. Günde 200-250 kişiyi ayakta tedavi ediyoruz.

***Fatma:** Hastaları tedavi ederken karşılaştığınız problemler nelerdir?*

Beyan: En büyük problemimiz ilaç ve ameliyat malzemelerindeki eksikliklerdir. Ameliyatlar için zorunlu olan lokal anestezi ilaçlarının yokluğu, büyük problemler çıkartmaktadır. Doğal olarak biz de, bu ilaçları, çok acil olan hastalarda kullanıyoruz.

***Fatma:** Hastanenizde kaç doktor ve hemşire görev yapıyor. Bu sayı ihtiyacı karşılıyor mu?*

Beyan: Hastanemizde sürekli görev yapan 20'nin üzerinde doktor var. Diğer doktorlar ise, dışarıdaki acil görevlere gidiyorlar. Yeterli sayıda doktor ve hemşiremiz var.

***Fatma:** Peki, ilaç ve malzeme eksikliği yüzünden ölüm vakalarıyla karşılaşıyor musunuz?*

Beyan: Elbette ki böyle vakalarla sık sık karşılaşıyoruz. Hastanemiz, sadece kadın ve çocuk hastalıklarını tedavi ediyor. Genelde, yetersiz beslenmeden doğan kızamık, tifo, dizanteri, kabakulak gibi hastalıklarla karşılaşıyoruz. Bu hastalıklarla olanaklarımız ölçüsünde mücadele ediyoruz. İmkanların yeterli olmaması yüzünden, yüksek oranda kadın ve çocuk yaşamını yitiriyor. Ambülans eksikliği yüzünden hastalara anında ulaşıp, müdahale edemiyoruz.

***Fatma:** Siz, bir yandan hastanede ağır şartlar altında çalışırken, diğer yandan Kürdistan Kadınlar Birliği'nin dış işleri sorumluluğunu yapıyorsunuz. Bu kadar işi birlikte götürmek zor olmuyor mu? Kürdistan'daki kadın örgütlenmesi hakkında biraz bilgi verebilir misiniz?*

Beyan: Hastaneden artan zamanlarımı Kürdistan Kadınlar Birliği çalışmalarına ayırıyorum. Oldukça zor bir iş ama, yapmak zorundayız. Kürdistan Kadınlar Birliği 1952 yılında kuruldu. Yaklaşık 12 bin üyesi var. Üyeler, bir yandan kadın haklarıyla ilgili çalışmalar yaparken, öte yandan Kürdistan'ın özgürleşmesi doğrultusunda çalışmalar yapıyorlar. Kürdistan Meclisi'nde örgütümüzün üyesi iki arkadaşımız bulunuyor. Toplam yedi kadın parlamentoda görev yapıyor. Turizm Bakanı da bu kadınlardan birisi.

***Fatma:** Hastanenizde günümüzde kullanılan teknikleri kullanma imkanı bulabiliyor musunuz? Örneğin, sezeryanla doğum gerçekleştirebiliyor musunuz?*

Beyan: Teknik anlamda bir sorunumuz yok. Sadece malzeme ve ilaç eksikliğimiz var. Sezeryanla doğumu çok rahat gerçekleştirebiliyoruz.

***Fatma:** Yurt dışındaki Kürt kadınlarından beklentileriniz nelerdir?*

Beyan: Bugün Kürdistan'da açlıkla karşı karşıya olan binlerce çocuk ve kadın var. Bunların acil bir takım ihtiyaçları var. Yurt dışındaki ve Kürdistan'ın diğer parçalarında yaşayan Kürt kadınlarının ve örgütlerinin dayanışmasına ihtiyacımız var. Savaşta eşlerini yitiren kadınların yaşadıkları en büyük problem, çocuklarının karnını doyurabilmek. Bu nedenle el emeği olan çok şey üretiyorlar ama, bunları pazarlama imkanı bulamıyorlar. Eğer, kadın örgütleri bizimle bağlantı kurarlarsa, sanırım birlikte çok şey yapabiliriz. Bu örgütler Kürdistan'ı ziyarete gelirlerse, çok memnun oluruz.

Kürdistan'dan Kadın Manzaraları

Zelal Onur

İnsanların içinde bulunduğu sosyal-kültürel ortam, yetişme biçimi ve toplumdan aldığı geleneksel anlayış farklı farklıdır. Bu eğitim farkı ve kişiye özgü değişkenlik, bazen kuşaklararası çelişki ve anlaşmazlıklara, fikir çatışmalarına yol açar.

Bazen insanlar bu farkı görüp, anlaşmazlıklara yol açmamak için çaba sarfetseler bile, ne yapacaklarını şaşıracak derecede yanlışlara düşürülür ya da düşerler.

Biyoloji okuyan herkes bilir ki kız ya da erkek çocuk doğurmak kadının elinde değildir. Bilmeyenler de hep kadınları suçlar, onları psikolojik baskı altına alırlar. Bu durum hiç çocuk sahibi olamayacak kadınlar için de söz konusudur. Kısırlık sadece kadınlara mahsus bir şeymiş gibi düşünülür.

Bu ve buna benzer suçlamalar bazen öyle bir hal alır ki, hem kadın hem de erkek için üzücü olur. insanların özel yaşamlarına müdahale olduğu için de sonuçları tahrip edicidir. Bazı anne ve babalar için çocuğunun cinsiyeti hiç önemli değilken, toplum bireyleri bunu çok önemli bir problemmiş gibi sürekli gündemde tutarak aslında, kendi bilinçsizliklerini sergilerler. Bu konuda örnekler sergilemek için Kürdistan'ın hangi parçasına bakılırsa bakılsın düzinelerce örnek bulmak mümkün.

Bir aileyi ziyaretimde dikkatimi çeken şey dört kız çocuğundan sonra bir erkek çocuğunun oluşuydu. Evin hanımına bu kadar çok kız çocuğunun oluş nedenini sorduğumda, ağlayarak çektiği sıkıntıları şöyle dile getirdi:

"Kız çocuğu doğurdukça kaynanam benimle konuşmaz oldu. Ona gittiğimizde selamımı almıyor ve elini öpmeme de izin vermiyordu. Beni suçluyor, sen zaten erkek doğuramazsın diyordu. O, öyle konuştukça doktor olan kocam benim yerime kızarıp bozarıyordu. Annesiyle defalarca konuştu. Ona 'ben Allah değilim erkek çocuk yaratamam' diyordu. 'Erkek olmazsa ne olur ki' dediğinde annesi, 'oğlum senin soyadını bu kızlar taşımaz. Bunlar elin malı, elin soyadını alacaklar' diyerek oğlunu azarlıyordu. Sonuncu çocuğum erkek olduğunda dünyalar benim oldu, delirecek derecede seviniyordum. Artık akraba ve arkadaş çevrem beni bu konuda sanki suç işlemişim gibi sorgulamayacak, bu konuda konuşulanlar beni yaralamayacaktı. Ne de olsa bir erkek çocuğum vardı ve kocamın zürriyetini kurtarmıştım. (Kaynanamın zihniyetine göre)."

Bir diğer kadın da, evlendikten sonra uzun zaman çocuğunun olmadığını ve bir Doğu Avrupa ülkesine giderek ameliyat olduğunu, sonuçta iki kız dünyaya getirdiğini anlatıyordu. Kocası da kendisi de sonuçtan memnundular. Artık kimse niçin çocuğunuz yok sorusunu yöneltmeyecekti.

Sonuç hiç de umduğu gibi olmamış ve bir gün bir mitingin bitiminde, bir yaşlı kadın kocasına yaklaşarak; "Ne işin var politikayla uğraşıyorsun. Git önce bir erkek çocuğunun olması için uğraş. Kürdistan'ın geleceğini düşüneceğine, kendi geleceğini garanti altına al" demiş.

Kadın, bu tür sözlerin kendisini çok üzdüğünü anlatırken, bazı yakın arkadaşları da kadının kalp hastalığının, çocuk doğurmak için geçirdiği ameliyattan ileri geldiğini söylüyorlardı.

Bir kadın da üç kız çocuğu doğurduktan sonra kayınvalidesinin oğluna yeni bir eş aradığını, ikinci kadının evlendikten bir yıl sonra bir kız doğurmasıyla birlikte kocasının üçüncü kadınla evlendirilerek bir erkek çocuk sahibi olduğunu ve kocasının eşlerin kavgasına pek karışmadığını, bu konuya kaynananın müdahele ettiğini ve her zaman erkek çocuk doğuran gelini koruyarak, onun kendileri üzerinde hakimiyet kurmasında yardımcı olduğunu dile getiriyordu.

Bir başka kadın da, bir çocuğu olduktan sonra kocasının gelecek konusunda karamsarlığa düşerek başka çocuk istemediğini ve bu kararın kayınvalidesini çok rahatsız ettiğini anlatıyordu. Kayınvalide oğluna bir türlü söz geçiremiyor, ölmeden önce bir erkek torunumun olduğunu göreyim ki gözüm arkada kalmasın diyormuş. Kayınvalide akranlarına, dostlarına oğlunu şikayet ederek, ah bir de erkek çocuğu olsaydı dedikçe, eve misafir gelen herkesin konuştuğu tek konu haline gelmiş bu sorun.

Ana-oğul arası inadın büyüyerek yıllarca sürmesiyle birlikte kadın üç yıl içinde üç çocuk aldırdığını, kayınvalidesinin kocasına düşünme fırsatı vermediğinden, zamanla oğlunun inadı geçer diye sabretmeyişinden yakınıp duruyordu.

Görüldüğü gibi manzaralar farklı farklı da olsa, yaşananlar hep aynı. İşin ilginç yanı, iktidarlarda bu manzaraların değişmesi yönünde gereken adımı atmıyor ve kadının eğitimine önem vermiyor.

Anlaşılan bizzat kadınların, bu konuya el atmaları ve mevcut mekanizmayı yıkmaları gerekiyor. Yoksa, hiçbir şey kendiliğinden değişmiyor.

DIE KURDEN VERLOREN EINE FREUNDIN

Çiğdem Zengin

LISSY SCHMIDT; die das Schicksal des kurdischen Volkes mit Engagement und Sorge verfolgt hat.)

Die deutsche Journalistin Lissy Schmidt und ihr kurdischer Begleiter Kak Aziz wurden am 3. April 1994 (Ostersonntag) in Süd-Kurdistan durch einen gezielten Angriff ermordet. Sie waren in der Bergregion 30 Kilometer östlich von der Stadt Süleymanya unterwegs.

Sie war 35 Jahre alt, studierte in Mainz und Frankfurt Journalismus und Politik und war in den 80'er Jahren in der Friedensbewegung aktiv.

Sie arbeitete für die Nachrichtenagentur Agence France Press (afp) und schrieb unter den Namen Milena Ergen auch für die Frankfurter Rundschau und war die einzige auslaendische Journalisten, die sich staendig in Süd-Kurdistan aufhielt. Sie war in kurdischer Sprache den Dialekten Kurmanci und Sorani und der türkischen Sprache maechtig.

Sie arbeitete im Koordinationsbüro in Comiso, das den Protest gegen die Stationierung von Mittelstreckenraketen der NATO in Italien organisierte. Als sie dort taetig war, interessierte sie sich für das Thema "Rüstungsexporte". Infolgedessen entschied sie sich für die Türkei. Dort schrieb sie für türkische Tages- und Wirtschaftszeitungen über die wirtschaftliche Entwicklung und die Politik Turgut Özals, der früher Minister -und Staatspraesident war. Auch über die Kaempfe der türkischen Gewerkschaftsbewegung vor dem Hintergrund der sich rasant verschlechternden Lebens- und Arbeitsbedingungen wurde von Schmidt berichtet.

Lissy Schmidt hat das Schicksal des kurdischen Volkes mit Engagement und Sorge verfolgt. Sie beschrieb und analisierte wie kaum jemand die Tragödie des kurdischen Volkes. Ob in der Türkei oder in Süd-Kurdistan, bei ihren Arbeiten war sie staendig in Gefahr. Bei der Berichterstattung über die Auseinandersetzungen waehrend der Beerdigungstrauerfeierlichkeiten für den 1991 ermordeten Vedat Aydın, Vorsitzender des HEP-Provinzverbandes in Diyarbekir, wurde Lissy Schmidt von türkischen Sicherheitskraeften verhaftet.

Die deutsche Botschaft in Ankara konnte ihre Freilassung und Ausreise erreichen. Waehrend einer erneuten Türkei-Reise als Begleitung einer Delegation von Rechtsanwaelten und Parlamentariern in der Türkei, wurde sie 1992 erneut verhaftet und ausgewiesen. Anschliessend setzte Frau Schmidt ihre Taetigkeit in Süd-Kurdistan fort.

Ihre Arbeit umfasst Menschlichkeit und Mitleiden mit dem kurdischen Volk, das seit einem Jahrhundert Spielball der Interessen regionaler und überregionaler Maechte ist.

Sie machte Reportagen, die unter Ortzeilen wie Diyarbekir, Cizre, Arbil, Dohuk und Zakho erschienen. Dabei handelte es sich um den Alltag von kleinen Leute, ihre Arbeiten werden ein Beispiel für einen menschlichen Journalismus bleiben, unbequem für Volksferne Maechtige und selbstgerechte Funktionaere, solidarisch mit Verfolgten und Gejagten.

Die Taeter wurden festgenommen. Nach ihrer Aussage hatten sie vom irakischen Region 10.000 Dolar für diesen Anschlag bekommen.

In Erinnerung an Lissy Schmidt und ihre Arbeit wurde die Schule in Hazar Merd von dem Bielefelder Aufbauprojekt in Kurdistan "Eine Schule für Kara Dagh" Lissy Schmidt Schule genannt. In diesem Gebiet gibt es 70 Kindern, die ohne Schule sind.

Das Ziel dieses Projektes ist, den Kinder eine Zukunft zu geben.

Neue Foltermethode der Polizei:

"Vergewaltigung durch Gummiknüppeln"

Nach Untersuchungen stellte sich heraus, dass die 19 jaehrige Fatma Akın, die sich unter den am 30. April 1994 internierten Lesern der Zeitung "Alınteri" in Mersin befand, waehrend dieser Internierung zwei mal durch Gummiknüppeln vergewaltigt wurde.

Fatma Akın, die am 30 April 1994 etwa um 23.00 Uhr in ihrer Zelle wegen des Verhörs mit zugebundenen Augen nackt auf einen Stuhl gesetzt wurde, wurde an den Füssen gezogen und fiel daraufhin auf den Rücken. Mann rieb ihr das Geschlechtsorgan mit einem kalten Mittel ein und vergewaltigte sie durch einem Gummiknüppel aehnlich harten Gegenstand. Am naechsten Tag, den 1. Mai 1994, wurde Fatma Akın etwa um 3.00 Uhr dieser Misshandlung nochmals ausgesetzt.

Infolge der Mitteilungen der Angehörigen der Verhafteten beim SHP-Praesidium, dass ihre Kinder gefoltert worden seien, berichteten die inhaftierten Leser der Zeitung "Alınteri" bei einer Bespraechung mit dem Parteianwalten Hamza Yılmaz, dass am 30. April 1984 etwa um 23.00 Uhr der Körper der Fatma Akın als Vorbereitung für die Vernehmung in ihrer Zelle entblösst wurde und sie daraufhin vergewaltigt wurde, wobei sich dieser Vorgang am naechsten Tag erneut widerholt haette. Die Inhaftierten fügten ausserdem hinzu, dass sie hinsichtlich dieser Foltermethoden einige Erklaerungen fordern.

Fatma Akın, die am 6. Mai 1994 vor Gericht stand, teilte dem Staatsanwalt den Vergewaltigungsvorgang mit. Jedoch wurde ihre Aussage lediglich als "Ich wurde geschlagen." ins Protokoll aufgenommen. Obwohl sie den waehrend der Inhaftierung vorgefallenen Vorgang vor dem Friedensstrafgericht erneut auch dort schilderte, wurde ihr Ersuchen abgelehnt. Der Richter begründete es mit den folgenden Worten: "Ich darf nichts anderes übernehmen, als es der Staatsanwalt protokolliert hat. Ich werde deshalb nur das, was auch der Staatsanwalt protokolliert hat, schreiben". Fatma Akın, die sich im Gefaengnis in Behandlung des Gefaengnisarztes befindet, erlitt infolge der Folterungen Gesundheitsschaeden, die sich in Form von Harnwegblutungen aufzeigen.

Der Landkreisvorsitzender der SHP Cemal Karakaya, der bezüglich dieses Themas eine Presseerklaerung abgab, sagte: "Aufgrund des Einsatzes unseres Gruppenvorsitzenden ist die Abführung der internierten Angeklagten in der Justiz so bald wie es möglich war verwirklicht worden". In bezug des Vergewaltigungsvorganges meinte Karakaya: "Waehrend wir auf der einen Seite die Vergewaltigungen der Serben an den Bosniern rügen, darf in unserem Land und unserer Stadt so etwas nie und nimmer befürwortet werden".

Vergewaltigung einer Gymnasiastin auf der Polizeiwache

Die Schülerin der Letzten Klasse des Kocasinan Gymnasiums Namens F.Y. erklaerte am 4. Mai 1994 in dem Verein für Menschenrechte (IHD) in Istanbul, dass sie und ihre fünf Freunde am 15. April infolge einer im Kocasinan Gymnasium vorgelesenen Pressaerklerung und der Anzeige des Physiklehrers Namens Mustafa interniert wurden. Sie führte weiterhin aus, dass sie wegen Parteimitgliedschaft beschuldigt und aufgrund ihrer Ablehnung dieser Beschuldigung von 3-4 Polizisten durch Knüppeln, Schlaeuchen und Fingern vergewaltigt wurde. Die F.Y. fügte noch hinzu, dass sie wegen der Internierung von der Schule verwiesen wurde und die Polizisten, die sie gefoltert haben, identifizieren könne und diese Anklagen würde.

Beide Artikel übersetzt aus der 2. Ausgabe der Zeitung Dengê AZADÎ.

"SIE ZERRISSEN DIE NACHT"

Saliha Scheinhardt:

Elifa Seydo

Das Leben, eingeschlafen in der Nacht, wie ein atmendes Baby... Dort gab es ein Dorf, eins von hunderten Dörfern... Die Menschen; halb hungrig, halb durstig, nacktfüssig... Die Kinder; jedes von ihnen eine Haelfte eines Apfels... Die Omas und Opas waren wie die Ahornbaeume in einem verschneiten Wald... Hier, in einer Frühlingskühle, in diesem stummen Haus öffneten sich zwei aus Regenbogen geborenen Augen zur Welt, Helin's Augen waren diese... Helin war ein Geschenk des Liebesgarten ihrer Eltern... Sie wuchs mit Blumen wie Blumen... Sie rannte in ihren Traeumen mit Rosen um die Schönheit... Sie sprach mit Winden, öffnete ihr winziges Herzchen zu verweinten Steinen, sie sang mit Flüssen zusammen ihrer Heimat... Sie wollte Kurdistan mit einem einzigen Atemzug in sich hineinholen...Doch das Wetter verriet ihr alles... Die schwarzen Wolken kaempften über ihr Kurdistan miteinander und machten ihr Leben zur Hölle... Die Jahre verrieten ihr alles, ihre Liebe wurde umzingelt... Mit ihren Kinderlippen lernte sie, wie jede Blume des kurdischen Volkes, das Leid und Traenen kennen...

"Sie zerrissen die Nacht" ist ein Stück "Maerchen" einer einzigen kurdischen Famillie... einer von hunderten, deren Herzen von pechschwarzen Trauern erfüllt sind... Diese Erzaehlung ist wie ein bitter Atem, ein Handvoll von Taenen, ein Schluck Gift... Eine kurdische Famillie, nach einer erbitterten Reise, findet ein neue "Heimat" in einem Container, eingekesselt mit Mauern... Helin fühlt sich hinter vier Mauern wie unerwartete Gaeste. Welche Unterschiede gibt es denn zwischen hier, in dieser "neuen Heimat" und Kurdistan ? Lieber wünschte sich Helin jetzt, gerade jetzt, bei ihrer Omas und Opas im Dorf zu sein. Im Gegensatz zu hier begegnete nicht so vielen versteinerten Gesichtern, zumindest laechelte ihr die Sonne über die Bergen zu... Und hier ? Weder Sonne noch atmende Wesen...

Kurdistan; die Haende der Unterdrückung drücken die Kragen des Lebens, die Liebesgarten werden überfallen... Einerseits dringt der Staat in die Augen der Menschen ein, um die Lebensquellen auszurotten, andererseits vernichten die veralteten Gesellschaftvorstellungen mit ihren schmutzigen Haenden die Taeume. Ein Mann, einer von vielen, der für sein Heimatland für Freiheit schreit, nimmt sich eine zweite Frau, obwohl er schon eine Frau "besitzt" und von ihr sechs Kinder hat. Was für ein Schicksal ist das denn ? Welche Preise müssen "unsere" Frauen noch extra für diese verdammte Freiheit bezahlen? Freiheit für die unterdrückten Völker dieser Erde, Freiheit für unser kurdisches Volk, Freiheit für die Maenner, Freiheit für die Kinder, Freiheit für die Natur, Freiheit für die Tiere usw. und Freiheit für "unsere" Frauen... Freiheit ! Du bist würdelos und ein Verraeter... Die Naechte werden zerrissen und du wachst trotzdem nicht auf... Welches Gift gab man dir, so dass du nicht zum Erwachen kommst ?

O, weh, wenn einmal die Naechte unsere Geschichten erzaehlen könnten, wieviele kurdische Helin's Nester (Helin; auf kurdisch Nest) in den Naechten verbrannten... Wieviele Helin's wurden vertrieben, wieviele haben das "Glück" nun in Container "Haeusern einen Platz zu bekommen.

"Sie zerreissen die Nacht" ist nicht nur eine Geschichte einer Flucht, sondern bringt dabei auch die Traditionswerte einer Gesellschaft ans Tageslicht. Besonders, das Schicksal der kurdischen Frauen, das schwarze Schicksal wird somit ein Rissweit erhellt... Es ist kein Spezielfall, in Kurdistan teilen sehr viele Frauen das Schicksal der Helin's Mutter Beriwan. Eine Freiheit, die wie ein "Braut" geschmückt wird, gehört den Maennern. Die Kinder sind die Ernte eines ergiebigen Ackers. Diese Felder werden je nach Lust und Laune bestellt, umgepflückt... Und wir nennen sie als unsere Schwestern, Töchter und Mütter !

Sind etwa alle Beriwan's hinter vier Mauern Fensterlos ? Nein, ihre Kinder, ihre Helin's, werden aufwachsen, wenn sie sogar pulvereingemischte Luft atmen sollen. Auch einiege Helin's werden ohne Nester, weit weg ohne die Waerme ihrer Heimat wachsen. Die Liebe zum Leben wird sie mit blumenriechenden Winden in die Heimat führen. Und die Helin, wenn sie jede Nacht die in Brand gesteckten Haeuser, bombardierte Berge, verbrennende Leiber, heulende und weinende Opas und Omas sieht, wird sie auf die Tage warten, indem sie das armselige Leben in ihr rosengrosse Herz hineinnimmt.

Die Helin's zerreissen schon die Naechte in Kurdistan, die die Unwissenheit, Ungerechtigkeit und Verleumdung tragen. Wir wissen, dass es dort nicht eine, sondern hunderte, tausende von Helin's gibt, die die Augen der tötenden Naechte auskratzen. Vielleicht werden unsere Berge und Dörfer zu Graebern gemacht und unsere kalte Erde öffnet ihr Schoss, um weitere Helins zu umarmen...Aus dieser Erde wurde eine Helin gewachsen, deren einjaehrige Sehnsucht nach der Heimat sich über hunderte Jahre überlaeuft. Helin, die fürs Kurdistan neue Blumensamen in ihren Taschen bringt, Helin, die die Sehnsucht hier in der Fremde nicht zu Sklaven gemacht hat, Helin, die wie ein verosteter Nagel ins Herz der dunklen Freiheit sticht...

Das Büchlein von Saliha Scheinhardt "Sie zerrissen die Nacht" brachte mich auf diese Gedanken. Meine Worte lieferten Kaempfe aus, Helin's Naechten Ausdrücke zu verleihen. An einigen Stellen verliert die Erzaehlung Spannung und verlockende Leseflüssigkeit, trotzdem ist sie autentisch und drück die Leiden des kurdischen Volkes aus, hier auf das Leben der Helin's bezogen... Es ist ein empflehenswertes Büchlein, besonders für die jenigen, die unsere Schreie noch nicht gehört haben... Hier muss ich noch hinzufügen, dass diese Erzaehlung von einer Türkin verfasst worden ist. Wie schade, dass wir Kurden leider so weniege Freunde und Freundinnen haben. Deswegen ein besonderer Dank an die Autorin. Es ist ein bedeutender Beitrag zur Geschwisterlichkeit unter den Menschen zu befestigen.

Alman Kamu Çalışanları Sendikası (ÖTV) Wuppertal Bölge Sekreteri Sylvia Bühler:

"Biz, yerli yabancı farkı gözetmeksizin, tüm üyelerin haklarını savunmak için varız"

Alman Kamu Çalışanlar Sendikası (ÖTV) Wuppertal Bölge Sekreteri, birkaç iş kolu sorumlusu ve aynı zamanda kadın çalışmalarını yürüten, destekleyen bayan Sylvia Bühler'le yaptığımız röportajı yayınlıyoruz.

Zerin

Jiyan: *Kısaca ÖTV'nun kadın politikası ve bu konuda geliştirdiği program taslağı hakkında bilgi verebilir misiniz?*

ÖTV: Bizim asıl hedefimiz kadın ve erkeklerin eşit haklara sahip olması ve çalışmasıdır. Kadınların iş hayatına atılması halinde devlet tarafından haklarının güvence altına alınması ve desteklemesi için mücadele etmektir. Kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olması gerektiği anlayışını, toplumumuzda yaygınlaştırmaktır. Örneğin, Anayasamızın kısa bir süre önce kabul ettiği Kürtaj Yasası'nın (Prg: 218) yeniden gözden geçirilmesi ve hatta kaldırılması için üyelerimizle birçok kez toplantılar düzenleyip, sık sık tartışmalar yapıyoruz. Bu yasanın kaldırılmasına taraf olan ve olmayan üyelerimizle olumlu bir sonuç alıncaya kadar toplantılarımızı sürdüreceğiz. Ayrıca erkek ve kadın üyelerimizle, 'eşit işe eşit ücret' ana şiarımızın yanında, ek haklara sahip olma, iş koşullarını düzeltme, sosyal haklardan ödün verilmemesi, bunların daha da geliştirilmesi konusunda biraraya gelip konuşuyoruz. Şu anda kadın politikası hakkında herhangi bir taslaktan söz etmek biraz zor. Kısaca, kadınların tüm iş kollarında söz sahibi olmasının yanısıra, sadece yönetilen değil, yönetici kadroların oluşturması konuda ÖTV'nun çok yol aldığını da belirtmek istiyorum.

Jiyan: *Son zamanlarda kadın-erkek eşitliğiyle ilgili çok şeyler yapılmakta, hatta birtakım partiler kota sistemi geliştirmektedir. ÖTV'nun buna ilişkin görüşlerini aktarabilir misiniz?*

ÖTV: Bizim hazırladığımız kadınları teşvik etme planı, sendikanın en üst olağan toplantısında onaylanıp programa alındı. Sendika çalışmasında, kadınların her alanda söz ve yetki sahibi olmasını amaçlayan bu planın hayata geçmesi için aktif çalışmak gerekir. Birkaç yıl öncesine kadar sendikada yönetici konumunda genelde erkeklerin olduğunu, kadınların, sadece kadın sorunlarıyla ilgili çalışmalarda yoğunlaştığını biliyoruz. Bunun kendiliğinden değişeceğine inanmadığımız için birtakım girişimlerde bulunduk. Kadınları teşvik etme planı ile iş yerlerinde, daha çok kadın işçi temsilcisinin seçilmesine ağırlık veriyoruz. Çalışan kadınların yüzde 70'i, iş yerlerinde cinsel tacize uğruyor. Bu, direkt olmasa da, kadınları baskı altında tutan birtakım yöntemlerle yapılmakta: Laf atma, espri, el hareketleri, porno resimler, cinsel ilişkiye zorlamak vb. kadınların gururunu rencide eden bu tür örnekleri çoğaltmak mümkün. Biz kanunlar çerçevesinde birtakım yasal önlemlerin alınması için girişimlerde bulunduk.

Jiyan: *ÖTV'nun sosyal haklar planının kadınlara ilişkin bölümünü biraz daha açar mısınız?*

ÖTV: Bildiğiniz gibi, sendika üyelerden oluşuyor. Sendikalara yön veren üyelerdir. Örneğin; son yıllarda çalışan kadınların büyük çoğunluğu ailevi nedenlerle yarım gün çalışmayı tercih etmektedirler. Biz, işverenle yaptığımız anlaşmalarda yarım gün çalışma hakkını güvence altına alıp, bu durumdaki kadınların herhangi bir haksızlığa ve ayrımcılığa uğramaması için mücadele ediyoruz.

Jiyan: *Almanya'da iş piyasası gittikçe kötüleşiyor. Genelde bu krizden etkilenen kadınlar oluyor. Bunu önlemek için herhangi bir çabanız var mı?*

ÖTV: Şu an kesin veriler elimde olmadığı için, size, yaşanan bu krizden en fazla kadınların etkilendiğini söyleyemem. İşsizler ordusunu şu anda kadın ve erkeklerin oluşturduğu bir gerçek. Benim şahsi görüşüm kadınların daha çok işten çıkarıldığı yönündedir ve bu skandalın önünü almak için, sendikaların ve partilerin harekete geçmesi gerektiğine inanıyorum. ÖTV işten çıkarılan üyelerinin haklarını savunur ve işten çıkarılan üyelerin tekrar işe geri dönmeleri için mücadele eder.

Jiyan: *Yabancı kadın üyelerinize yönelik politikanız hakkında bilgi verir misiniz?*

ÖTV: Biz yerli yabancı farkı gözetmeksizin, tüm üylerin haklarını savunmak için varız. Maalesef yabancı üye sayımız istediğimiz düzeyde değil. Tabii ki bunun nedenleri var. Yabancıların, özelikle kadınların sendikaya üye olmamaları, aktif çalışmamaları, her iki taraf için olumsuz bir durum. Bunu gidermek için de, yabancıların sendikada aktif olarak çalışmaları gerektiğine inanıyorum.

Jiyan: *Yabancıların sendikada aktif olmaması sadece onların ilgisizliğinden mi kaynaklanıyor?*

ÖTV: Devletin yabancılar politikasına karşıyız. Yabancı işçilere geçici gözle bakıldığından, yabancılar da kendilerini böyle gördüğünden, sendikal çalışmalar ikinci planda kalıyor. Bugün ülkemizde üçüncü kuşağın yaşadığı bir dönemde, yabancılara yönelik bir takım politik kararların değişmesi gerektiği inancındayım. Bu amaçla, yabancıların, sendikaların ve siyasi partilerin ortak mücadelesi ivedilik kazanmıştır. Başta söylediğim gibi, ayrım gözetmeden üyelerimizin hakkını savunmak için kurulmuş bir sendikayız.

Jiyan: *Bugünden sonra, sendikal çalışmanın gereğini yabancılar, özellikle Türkiyeliler arasında geliştirmeye ağırlık vermenizi temenni ediyoruz. Gazetemiz aracılığıyla iletmek istediğiniz bir mesajınız var mı?*

ÖTV: Sendikamız, tüm üyelerin hiçbir şekilde haksızlığa uğramaması için yasal önlemler almıştır. Sendika üyelerinin uğradığı haksızlığa karşı önlemler aldığımızda, işveren, kişinin sendikalı olduğunun farkına varır.

Sendika yasal olduğuna göre, her işçi ve memur buraya üye olma hakkına sahiptir. Alınan haklar sadece bir kişi için değil tüm çalışanlara özgüdür. Bu nedenle yabancıların sendikalara üye olmasının, özelikle bu dönemde çok gerekli olduğunu düşünüyorum.

Sendika, üyeleri aracılığı ile sorunları daha iyi tespit eder ve ona karşı önlemler alır. Birlikten güç doğar gerçeğini birkez daha vurguluyor, gazetenize teşekür ediyorum.

Dünden bugüne, bugünden yarına kader değildir kadın sorunu

Aynur Yaman

İlkel toplumda, toplumsal dinamikleri elinde tutan kadın, sınıflı toplumun başlangıcı olan köleci topluma geçişte, tüm hak ve imtiyazlarını kaybeder. Bu bir bakıma tarihin durdurulmaz emridir de aynı zamanda. Çünkü toplumsal dinamikler asla statik değil, sürekli değişerek, gelişmek ve ilerlemek durumundadır. Kadın sorununun başlangıcını bu tarihten ele alabiliriz. Yani, sınıflı toplumun geçiş tarihinden.

İşte bu tarihten itibarendir ki, dünya nüfusunun yaklaşık yarısını oluşturan kadınlar her yönüyle ezilmeye başlarlar. Bir taraftan iktidarın erkeğin eline geçmesi, bir taraftan da tüm toplumsal kurum ve kuramların iktidar tarafından buna göre şekillendirilmesi, kadını "iliklerine kadar" sömürü mekanizmasına alır. Kadın, cins olarak, ait olduğu sınıfın üyesi olarak ve kimi zaman da ulusal kimliğini biçimlendiren coğrafyada yaşayan olarak çok farklı ve çok boyutlu sorunlarla cebelleşir. Kısacası, "Kadın sorunu" bir tek ülkeye, bir tek katmana mahsus değil, bilakis tüm dünya kadınlarının ortak sorunudur.

Kürt kadını da dünyadaki diğer kadınlarla benzer ve katmerli sorunlar yaşamaktadır.

Feodal gelenek ve göreneklerin ağırlığı altında ezilirken, diğer yandan erkek egemen anlayışın tüm kurumları tarafından sömürülür. Öyle ki, 21. yüzyıla yaklaştığımız şu günlerde çok eşlilik hala Kürt kadınının kabusudur; halen de çok eşli evlilik yapılmaktadır. İslam dininin etkisiyle erkek, 4 kadınla evlenebilir. Gerçi geniş ekonomik olanaklara sahip erkekler tarafından çok eşlilik gerçekleştiriliyor. Ama erkek çocuğu olmayan yoksul kesim erkeği de birden fazla evlilik yapabilme hakkını da kendinde görür. Soyun sürmesi ya da tarımsal üretimde kullanılması gibi nedenlerden ötürü erkek çocuğa apayrı bir önem verilir. Bu yüzden kadın çok çocuk doğurmaya yöneltilir. Ortalama çocuk sayısı 9-10'dur. Evde egemenliği -bilinçsiz de olsa- erkek çocuklar devam ettirirken, kız çocuklar ev işleri, küçük kardeşlerin bakımı görevleri altında ezilir. Çoğu zaman da hor görülürler.

Kızlara geleneksel kadın rolü daha doğar doğmaz verilmeye başlanır. Cefakar, itaatkar, namuslu, evine bağlı iyi bir eş olarak yetiştirilir. Evlenip bir gün evden ayrılacak olan ve bu yüzden misafir olarak değerlendirilen kız çocukları adeta iyi bir kısmet yolunu gözler duruma sokulur.

İyi kadın olmanın ölçütü, kocasına -aynı zamanda kayınbabasına, kaynanasına, kayınlarına vs.- başkaldırmayan, onlar ne derse kabul eden, sevseler de, dövseler de onları her zaman el üstünde tutan, izinlerini almadan kapı dışına bile çıkmayan, namazında-niyazında, ağzı olup da dili

olmayan -suskun yaratık- kadın olmaktır. Bunca şeyin üstüne bir de kadının **alım-satım** konusu olması, onun metalaştırılması, ikinci cins oluşunun tescilidir. Milyonlarca lira başlık parasıyla alınıp-satılan genç kızlar, çoğu zaman istedikleriyle evlenemezler. Tercih hakkını evdeki erkek bireyler kullanır. **Berdel** denen, kızların evlilik için değiş-tokuşu sıkı kurallarla belirlenmiştir. "Berdêli" yapılan kızların kaderi birbirine bağlıdır. Biri, kocası tarafından boşanmışsa, öteki de mecbur boşanacak. Yani kısasa kısas.

Beşik kertmesi de berdelden, başlıktan aşağı kalır etkilere sahip değildir. Çocuklar doğar doğmaz söz kesilir. Büyüdükten sonra ne olursa olsun evlendirilir. Her üç durumda da -berdel, başlık, beşik kertmesi- kadının itiraz hakkı yoktur. Boyun eğmek zorundadır. Evlilik bu tür gelenekler sonucu, kadının kendi iradesi dışında gelişen bir aile sözleşmesi niteliğindedir. Kadınlar bu anlaşmaya çok erken yaşlarda (12-15) konu olurlar. Diğer bir deyimle kadınlarda evlenme yaşı çocuk denecek kadar küçüktür. Erkeklerde ise bu biraz daha insaflıdır. (20-22)

Kadının metalaştırılmasının çarpıcı bir örneği de, kocası ölen kadının **kaynı ile evlendirilmesidir.** Gelin nazarında kardeş sayılan kaynın gün gelip koca olabileceği düşüncesi, kardeşler arasına bile rekabeti sokar. Bu mantığın altında, ailedeki herhangi bir malın başkasının eline geçmemesi anlayışı yatar. Bu düşünce, namus kavramıyla örtülüdür. Öyle ya, kadın, içinde bulunduğu ailenin -baba evinde babasının, ağabeyinin, koca evinde kocasının- namusudur. Bu yüzden onun her şeyinden hatta bedeninden erkek sorumludur.

Görüldüğü gibi kendi bedeni üzerinde bile söz hakkına sahip olmayan kadın hep birilerine ait bir eşyadır, bir maldır. Değeri doğurduğu erkek çocuk oranındadır. Çocuğu yoksa, ahırdaki inek bile ondan daha fazla değere sahiptir.

Toplum olarak dinin etkisi altında olan Kürtler, hukuksal olarak da dinin etkisi altındadır. Kürtler kendi aralarındaki ilişkileri düzenlemede, mevcut sömürgeci yasalara pek başvurmazlar. Kendi toplumsal dinamikleri ve özellikle de şeriat yasaları sonucu oluşturdukları hukuksal uygulamalardan yararlanmaktadırlar. Bu uygulamada var olan hukukun kadınla ilgili düzenlemeleri ise, tamamen kadının içinde bulunduğu toplumsal konumu pekiştirir niteliktedir. Örneğin, evliliğin fesih hakkı erkeğe aittir. Erkeğin üç defa -boş ol- demesiyle boşanma gerçekleşir (ki buna şeriatta talak denir). Evlilikler çoğunlukla yazılı olarak belgelendirilmediğinden, Kürdistan'da boşanma çok rahat olabilmektedir. Kadının böyle bir hakkı asla yoktur. Evliliğinden hoşnut olmayan kadın en fazla evini terkeder, babaevine sığınır. Babaevinde de rahat olamaz. Kocasına geri dönmesi için zorlanır. Kocası tarafından boşanan kadın, boşanma sonucu hiç bir maddi menfaatten faydalanamaz. Nafaka vb. hiç bir yardım alamaz. Çoğu zaman babaevinden getirdiği çeyizi bile verilmez. Çocuklar ise kesinlikle erkekte kalır. Kadının çocuklarını hayatı boyunca görmesi mümkün olmaz. Kaldı ki Kürdistan'da kadın ekonomik özgürlüğe sahip değildir. Kendi geçimini bile sağlayamazken, çocuklarına bakması sözkonusu değildir. Babaevinde çocuklara 'elin çocukları' gözüyle bakıldığı için, sahiplenme düşünülmez. Boşanmış dul kadın toplum nazarında hoş karşılanmaz. Toplum dışına itilir. Sadece bu bile bir çok Kürt kadınının boşanmaya yanaşmamasının neden olmaktadır. **Sonuç olarak, her türlü kötü koşullara, kendisine uygulanan her türlü şiddete, horlanmaya, aşağılanmaya boyun eğer.**

Miras hakkı yoktur. Erkek kardeşleri olmazsa bile, babasından kalan tüm mallar amca çocuklarına vb. kalır. Kadın evlenirken önceden hazırlanan çeyizi kendisine verilir; bunlar ise maddi değeri olmayan dantel, örtü şeklindeki ev-süs eşyalarıdır.

Herhangi bir uyuşmazlıkta **kadına şahit olarak başvurulmaz.** Ev içi karar hakkı erkeklere ait olup, kadının toplumsal karar mekanizmasında da söz hakkı yoktur.

Evlenecek genç kızın mutlaka **bakire olması gerekir.** Zifaf gecesi de bakire olmadığı anlaşılan genç kız, ya koca tarafından öldürülür ya da babaevine gönderilir. Ölüm cezası bu sefer babaevindeki erkeklere düşer.

Kocasını aldatan veya aldattığından şüphelenilen kadın koca tarafından öldürülür ve ailenin namusu temizlenir. Erkeğin aldatması durumunda ise, bırakın cezalandırılmasını, bu, erkeğin toplum içinde kendine biçtiği erkeklik gururudur. **Aldatan kadın fahişe, aldatan erkek ise sadece çapkındır.**

Kürdistan'da eğitim düzeyi, genel olarak okulların olmaması, halkın çocuklarını okutacak ekonomik yeterliliğe sahip olmaması gibi nedenlerden ötürü çok düşüktür. Kadınlarda ise bu düzey daha da gerilerdedir. Erkeklerin okumaları için her türlü olanak sağlanmaya çalışılırken, kız çocuklarında bu lüks olarak algılanır. Bu vb. nedenlerdendir ki kadınlarda

okur-yazar oranı yüzde 10 gibi komik sayılabilecek rakamlarla ifade edilebilinir.

Eğitim yetersizliği, çağdaş değerlerin yerleşmemiş olması, halk arasında batıl inanç ve değerlerin yaygınlaşmasına neden olmuştur. Falcılığa, nuskacılığa en çok rağbet eden kesim kadınlardır. Şeyh, Melle gibi dinin yayıcıları geri değer yargılarının kalıcılaşmasını sağlarken, en fazla kadınları etkileri altına almaktadırlar. Özellikle kadınlar mevcut sorunlarının çözümünde bu gibi kişilerden fayda ummaktadırlar.

Eğitimsizlik, sağlık olanaklarının yetersizliği, sağlık konusunda, Kürt kadınını kötü durumlara sokar. Yeterince ebenin, hemşirenin, doktorun olmadığı kırsal alandaki kadınlar en basit hastalıklardan, zamanında yapılmayan müdahaleler sonucu doğumlarda ölümle karşı karşıya kalabilmektedirler. Kadınlarda yaşam sınırı ortalama 45'tir.

Ekonominin tarım ve hayvancılığa dayandığı Kürdistan'da, kadın feodal değer yargılarının altında ezilmekle kalmaz, üretimdeki aktif rolü de görmemezlikten gelinir. Ev içindeki sorumluluklarının yanında, tarlada, bahçede çalışan kadın, ürettiği hiçbir şeyden pay alamaz. **Kendi ürettiği el emeği malların (yün, çorap, halı, yoğurt, peynir vs.) hem satımı, hem de geliri erkeğe aittir.**

Kırsal kesimdeki kadın, bunca sorunlarla cebelleşirken kentli kadının da durumu pek iç açıcı değildir. O da feodal gelenek ve göreneklerden nasibini alır. Kırsal kesimdeki kadın, nisbi de olsa üretimde yer alırken, kentli kadın bundan faydalanamaz. O, evinin dört duvarı arasında, temizlikten, çocuklarının ve erkeğinin bakımından sorumludur. Bir işte çalışmasına iyi gözle bakılmaz.

Sistemli devlet politikaları ve ekonomik problemler sonucu Kürdistan'dan Türkiye metropollerine yoğun göçler yaşanırken, ailesiyle birlikte metropollere gelen kadın bu sefer apayrı bir kültür ve yaşam şekli içinde bocalar. Genelde Türkçe bilmediği için konuşmalarıyla iletişim kuramaz. Ulusal kimliğinden dolayı devamlı dışlanır. Büyük şehrin modern kültür anlayışına ayak uyduramaz. Tamamen kendi kalıbına çekilir, yalnızlaşır ve kendini dışlanmış hisseder. Tüm enerjisini ailesine ve çocuklarına verir. Ancak ekonomik sorunların diz boyu olması, onu da çalışmaya zorlar. Yedek ve ucuz iş gücü oluşturur. Pamuk, sebze, meyve toplayıcılığından tutun da hizmetçiliğe kadar her işi yapar. Yoğun emek ve zaman harcamasına rağmen, emeğinin karşılığını alamaz.

Diğer bir kesim kadın da vardır ki, onun sorunları daha da farklıdır. Gerçi bu kesimdeki kadınlar Kürdistan'da pek fazla yaşamamalarına rağmen, mevcut dinamikleri zorlayıcı, muhalif güçler olarak önemli bir yere sahiptirler. Üniversite okumuş, aydın kadınlar, yükselen muhalefet arasında aktif rol alırken, bir çok engellerle karşılaşırlar. Düşünce yapısı olarak ilerici, aydın ve çağdaş değerleri savunması bir yana sürekli "geleneksel kadın tipi"ne ya çevre ya aile, zaman zaman da erkek mücadele arkadaşlarınca zorlanırlar. Düşünceleriyle ayakta kalmaya çalışırken, mücadelesini hem ulusal boyunduruğa, hem cinsiyetçi uygulamalara karşı verir. Ne var ki gerekli desteği, ne erkek arkadaşlarından, ne diğer kadınlardan, ne de çevresinden alamaz. **Politikada etkin olma çabası, "politikanın erkek işi" olduğu düşüncesinin yaygın olmasından dolayı önemsenmez, hatta eleştirilir.** Herşeye rağmen mücadele eder ve düşüncelerinden taviz vermemeye çalışır.

Ne bedeni, ne emeği, ne de toplumu üzerinde söz hakkı olmayan Kürdistan kadınının çektikleri bunlarla da sınırlı değil. En barbar, en ırkçı ve en cinsiyetçi uygulamaları, ülkesini sömürgeleştirenlerden görür. Yeraltı-yerüstü kaynakları, doğal zenginlikleri talan edilirken dili, kültürü, tarihi yok edilmeye çalışılır. Ulusal baskılar karşısında direnen Kürt halkına en barbar uygulamalar reva görülür. Halk kıyımdan geçirilir, köyler, kasabalar boşaltılır, bombalanır. Ekonominin gelişmesi, insanların istihdam olanaklarından yoksun kalması için elden gelen herşey yapılır. Tüm halk bundan etkilenir. Ancak bu uygulamalar Kürt kadınını farklı şekilde etkiler. **O, hem bir "Kürt" hem de bir "kadın" olarak sömürgeci zincirler altında bir nesne halindedir.** Yıllardır verilen ulusal mücadelede hep aynı cinsiyetçi, ırkçı zihniyetle karşı karşıya kalmıştır. Dün Dersimlerde sömürgecilerin tecavüzlerinden kurtuluş yolu olarak uçurumlardan kendini atmayı, canına kıymayı yeğlemiştir. Bugünse, hala bu tür tecavüzlerle karşı karşıyadır. Kürdün meşhur **"namus"** anlayışı kullanılarak kadınlar, erkeklere karşı bir koz olarak kullanılır. Cezaevlerinde, sorgu odalarında tecavüze uğrar, kaçak kocasının yerini tespit için rahim kontrollerine tabi tutulur, çocuğu düşsün diye köy meydanlarında hoplatılıp-zıplatılır, rahmine cop sokulup, ırzına geçilir. Tüm bunlar bugün de Kürt kadınının yaşadığı gerçekliklerdir. Bişeng Anık, Şükran Aydın ve daha isimlerini sayamadığımız binlerce kadın hep bu tür çirkin, aşağılık politikaların kurbanıdır.

Kısacası, Kürt kadınının yüzyıllardır yaşadığı cinsiyetçilik, sömürgecilerin ırkçı anlayış ve uygulamalarıyla içiçe geçerek olanca hızıyla devam etmektedir. O, sömürgeci ilişkilerin, cinsiyetçi baskıların ve feodal değerlerin hakim olduğu bir toplumda yaşıyor. Yani, ulusal, sınıfsal, cinsel baskılarla karşı karşıya olan Kürt kadını, doğal olarak yarattığı örgütlülüğe ulusal rengini taşımak zorundadır. Eziktir, kendine güveni yoktur, kaderci anlayışlarla bezeli, yalnız ve toplumsal ilişkilerden soyuttur. Kaderciliğe sahip oluşu, içinde bulunduğu durumun "tek ve mutlak" durum oluşuna inanmasına sebep olur. Mücadeleci değildir. Örgütlenmeye ve örgütlü güce inanmaz. Sadece "anne ve eş" olarak dünyaya geldiğine inanır.

Kadın sorunu evrensel bir sorundur. Çözümü ise kısa vadede olmayacaktır elbette ki. Toplumsal demokrasinin oturması, kadın-erkek ilişkilerinin eşitlik temelinde ilerlemesi, kadının üretime aktif katılması ve emeğinin karşılığını alabilmesi, aile ilişkilerinde kadının özgür bir statüye sahip olması, toplumsal dinamiklerin harekete geçmesi, beraberinde kadın sorununun çözümünü de getirecektir. Kürt kadını için ise, ulusal boyunduruğun kalkması, özgürleşmesi için ilk adımdır.

Sorunun uzun vaadede çözülmesi, örgütlülüğün bugünden yarına bir ağ şeklinde örülmesine bağlıdır. Şimdiden örgütlülük şarttır, yarına ertelenemez.

Kadınının sorununun çözümü bu yüzdendir ki, kadınları yığınsal olarak kucaklayabilecek, ona özgü, ama toplumsal muhalefetten kopuk olmayan, yığınsal, bağımsız örgütlülükler yaratmakla mümkün olacaktır. Kadın, ancak bu yolla üzerindeki kara perdeleri atabilecektir.

Eylem Haberleri - Eylem Haberleri - Eylem Haberleri

Kürdistanlı Kadınlarla Dayanışma

Haber Merkezi

Örgütümüz KOMJIN, kurulduğundan bu yana, çalışmalarını yurtdışında sürdürse de, kendisini ülkede verilen mücadelenin bir parçası olarak değerlendirdiğinden, ülkedeki kadınlar ve kadın kuruluşlarıyla sürekli ilişki ve diyalog içindedir. Bundan hareketle F. Almanya'da, her dört parçadan kadınların yeraldığı derneklerle ilişkiye geçildi. Buna dayanarak, Kürdistan'ın Suriye, Irak ve Türkiye parçalarından kadınlar ile Alman kadınlarının oluşturduğu "Ronahi" adlı kadın derneği ile 1,5 yıl önce ortak eylem ve etkinliklerde bulunmayı önermesi üzerine bir dizi toplantı ve panel düzenlendi. Son olarak da, Güney Küdistan'dan bir kadın delegasyonunu Almanya'ya davet etti. KOMJIN ve RONAHİ'nin delegasyonu getirmelerindeki amaç, ülkemizin özgür parçasında gelinen aşamalar, kadınların genel durumu ve yurtdışında neler yapılabileceği konusunda, buradaki kamuoyunu aydınlatmaktı.

Şubat'tan Nisan'a kadar 3 ay yurt dışında temaslarda bulunan delegasyon, başta Almanya olmak üzere, İsviçre ve Avusturya'da toplantılar düzenledi. Almanya'nın çeşitli kentlerinde KOMJIN ve RONAHİ aracılığıyla, SPD ve Grüneler'in kadın komisyonlarıyla toplantılar yapmaları sağlandı. Maddi kaynak için çaba harcandı. Yine aynı amaçla birçok yerde kilise ve benzeri kuruluşlarla diyalogları sağlandı. Ayrıca, KOMJIN birimleri olarak da Köln, Dortmund-Hagen, Hamburg ve Hannover'de Alman ve Kürdistanlı kadınlara yönelik çeşitli toplantılar, paneller düzenlendi. Yapılan toplantılarda bağış imkanları sağlandı.

Yine KOMJIN'dan bir arkadaşımızın Duisburg'da, değişik siyasi görüşlerden Kürt kadınlarının katıldığı bir toplantıda konuşmacı olarak davet edilmesi üzerine, delegasyonun katılması ve görüş belirtmesi sağlandı. Orada da ha keza bağış toplandı. Hatta bir Türk kadınının bileziğini çıkararak bağışta bulunması, birçok kişiyi oldukça duygulandırdı.

Delegasyonu oluşturan kadınlar üç ayrı kesitten geliyorlardı. **Fevziye Raşit** Güney Kürdistan Parlamentosu'nda temsil edilen bir milletvekili olarak, **Şêrin Amedi** "Yekitiya Afratani Kurdıstan-Kürdistan Kadınlar Birliği" adına, **Zekiye Hacı Taha** ise, çocuklar ve kadınlarla ilgili hazırlanan projelerin sorumlusu olarak katılmışlardı.

Delegasyonun Türkiye'de karşılaştığı zorluklar ve burada uzun süre kalmaları, oldukça yüklü bir masraf altına girilmesine neden oldu. 13 bin DM'yi bulan masrafların 2 bin 500'ünü KOMJIN karşıladı, gerisini de RONAHİ ve çeşitli kurumlardan temin etmeye çalıştık. Bir hafta bir arkadaşımızın evinde misafir edilerek masrafların azaltılması yoluna gidildi. KOMJIN olarak katkıda bulunduğumuz miktarın karşılanması için olanaklar aramaktayız. Bu konuda önerileri olan arkadaşların bildirmelerini bekliyoruz.

İçlerinde Şêrin Amedi'nin yeraldığı bir kadın delegasyonu da 18 ay önce yine, KOMJIN ve Yeşiller aracılığıyla getirtilmişti. Yine çeşitli kentlerde onlarca insanın katıldığı, hatta Berlin biriminde 150 kişinin katıldığı toplantılar düzenlenmişti. Ancak o zaman, Yeşiller Partisi tüm masrafları karşılamıştı. Dileğimiz, tüm duyarlı kesimlerin bu tür girişim ve yardımlarda bulunması ve çok küçük de olsa katkılarını esirgememeleridir. KOMJIN, nasıl daha önceleri hem Halepçe ('88) hem de Körfez Savaşı döneminde dayanışma geceleri ve maddi destek sağlamak amacıyla kampanya açtıysa, geceler düzenlediyse, bundan böyle de elinden gelen katkılarını esirgemeyecektir.

PANEL

Şirvan Zanan

KOMJIN; geçtiğimiz aylarda, ülkedeki kadınlarla dayanışma amacıyla, Güney Kürdistan'dan bir kadın delegasyonunu, Almanya'ya davet etti ve onlarla bir dizi panel düzenledi. Bu panellerden biri de KOMJIN Köln birimi tarafından organize edildi. Panel sonrasında Koma Nurhak ve Komcıwan Halkoyunları ekibinin katıldığı bir de eğlence yapıldı.

Üç kişiden oluşan delegasyon, panelde ağırlıklı olarak, Güney Kürdistan'da karşı karşıya bulundukları sorunları dile getirdi. Panelin ilk konuşmacısı olan, Güney Kürdistan Milletvekili Fevziye Raşit sözlerine şöyle başladı: "Güney Kürdistan'daki ekonomik durum, çifte ambargo nedeni ile çok kötü. Bundan dolayı tasarladığımız projelerimizi yaşama geçiremiyoruz. Bu projelerin yaşaması birazda sizlerin katkılarınızla orantılı olacak. Biz, gerek Avrupada yaşayan Kürt kadınlarından, gerekse de Avrupalı kadınlardan yardım istiyoruz. Öksüz çocukların ve dul kadınların gelecekleri sizin ilgi ve katkılarınıza bağlı." Ayrıca, kadınların özgün sorunlarına da değinen Raşit, bu sorunların çözümü için çaba harcadıklarını sözlerine ekledi.

Daha sonra söz alan konuşmacı Şêrin Amedi, Kürt kadının, kurtuluş mücadelesindeki yeri ve konumu üzerinde durdu. Ayrıca, kendisinin de üyesi olduğu kadın örgütü hakkında bilgi verdi ve konuşmasına şöyle başladı. "Yekitiya Afratani Kurdistan 1952 yılında Güney Kürdistan'da kuruldu. Bu örgüt Baas yönetiminin baskıları yüzünden uzun bir süre mücadelesini illegal olarak sürdürdü. Bu yapılanma, Kürdistan kurtuluş mücadelesinde, Leyla Qasım, Kurdıstan Salcha, Hefsehane Neqıp gibi kadın önderler yetiştirmiştir" dedi. Ve ardından bugüne kadar yapılan çalışmaları anlattı.

Delegasyonun son konuşmacısı çocuk projesi sorumlusu Zekiye Hacı Taha, Kürdistan'ın ekonomik durumunu, özellikle çocukların yaşadığı olumsuz koşulları ve hastanelerin durumu hakkında bilgiler verdi. Bu çocukların topluma kazandırılması için herkesin yapabileceği bir şeylerin olduğuna dikkat çeken konuşmacı, kadınları, G. Kürdistan'daki kadınlarla dayanışmaya çağırdı.

Bilgilendirme bölümünden sonra, delegasyon, salonda bulunan kadınların sorularını yanıtladı. Yaklaşık yüz kişinin katıldığı panel, ilgiyle izlendi.

Kürt Kültür Günleri

Rozerin

Mart başta olmak üzere, ilkbahar ayları, Kürtler için hareketli aylardır. Bunun bir örneğini de Köln'de yaşadık. KOMKAR, KOMCIWAN ve KOMJIN'ın ortaklaşa düzenledikleri Kürt Kültür Günleri adı altında bir dizi etkinlikler yapıldı. Bunlardan bir tanesi de 26 Nisan günü kadınlarla ilgili yapılan oturumdu.

"Kürt kadınları sorunlarını anlatıyorlar" ana teması altında yapılan oturuma, farklı konum ve kuşaktan yedi kadın katıldı. Her kadın içinde bulunduğu zorlukları ve ne yapılması gerektiği konusunda görüşlerini dile getirdi.

- Orta kuşaktan gelen ilk konuşmacı, kendisinin 20 yılı aşkın bir süreden beri Almanya'da yaşadığını okuma-yazma bilmediğini, bu nedenle önce bu tür zorluklarla karşılaştığını ve bu amaçla da hemen Türkçe okuma-yazma kurslarına başladığını; ancak, kendisinin yeterince Türkçe bilmemesi yüzünden sürdüremediğini dile getirdi. Bu durumun kendisine yüklediği zorlukları örneklerle anlattıktan sonra, kendi kuşağındaki kadınların gördükleri baskıları ve kendi başlarına hareket edemeyişlerinin sıkıntılarına da değindi. Kocalarının düşüncelerini değiştirmede pek etkin olamadıklarını, buna karşın erkek çocuklarını yetiştirmede, annelerin etkin bir rolü olduğuna değinen konuşmacı, kendisinin erkek çocuklarını kocası gibi yetiştirmediğini söyledi.

-İkinci konuşmacı, çocuklu bir anne olarak kültürel ve sosyal çalışmalarda karşılaştığı sorunlara değindi. Politik çalışmalara ve özellikle kadın çalışmalarına çok önem verdiğini, ancak çocuklu oluşunun aktif katılımını engellediğini, eşinin ise bu konuda kendisine yardımcı olduğunu ama, bunun yeterli olmadığını vurgulayan konuşmacı, eşinin kadın-erkek eşitliğine değer verdiğini, ama buna rağmen, feodal toplum içinde aldığı eğitimin bir sonucu olarak, ev işlerinde yeterince yardımcı olamadığını dile getirdi. Ayrıca erkeklerin ne kadar demokrat geçinirlerse geçinsinler, toplumun etkisinden kurtulamadıklarını ve bu tabuların yıkılması gerektiğini sözlerine ekledi.

-Bir Kürt tiyatrosunda oyuncu olan üçüncü konuşmacının durumu ise daha farklıydı. Bu kadın, tiyatroda aldığı rol üzerine, ailesi ve çevresinden baskı ve eleştiri gördüğünü, bu nedenle çalışmalarına ara vermek zorunda kaldığını ifade etti. Ailesinin Kürt sorunu konusunda duyarlı ve demokrat olduğunu ama, tecavüze uğrayan bir kadını canlandırmasının hem ailesinin hem de çevresinin tepkilerine yol açtığını vurgulayan konuşmacı, bu tür değer yargılarının sanata yansımasının çok acı birşey olduğuna ve bazı gençlerin bu baskılar yüzünden yeteneklerini sergileyemediklerine dikkat çekti.

- Politik çalışmalara ayrı bir değer verdiğini belirten dördüncü konuşmacı, eşinin ev işlerinde kendine yardımcı olduğunu, ancak, eşinin daha aktif olması nedeniyle, çocuklara kendisinin bakmak zorunda kaldığını ve bu nedenle de fazla aktif olamadığını ifade etti. Daha sonra da kadın örgütlenmesi konusundaki düşüncelerini dile getirdi.

- İltica etmek için Almanya'ya gelen beşinci konuşmacı da, geliş nedenleri ve gerek ülkede, gerekse burada karşılaştığı zorlukları dile getirdi. Bir **kadın olarak** aynı konumdaki erkeklerden daha fazla sıkıntı yaşadığını anlatan konuşmacı, kadın arkadaşlardan gereken ilgiyi görmediğini belirtti ve bu nedenle duyduğu üzüntüyü de sözlerine ekledi.

-Güney Kürdistan'da bir süre hemşire olarak çalışan ve daha sonra geldiği Almaya'da siyasi sığınmacı olarak yaşayan altıncı konuşmacı ise, savaşın insanlar üzerindeki psikolojik etkilerini çeşitli örneklerle dile getirdi. Savaşta en çok etkilenen kesimin çocuklar olduğuna ve bunalımlı bir nesilin yetiştiğine dikkat çekti. Kadınların da türlü sorunlar yaşadığını ve birçok kadının tecavüze uğradığını ama, öldürülürüm gerekçesiyle bunu açığa vurmadıklarını belirtti. Savaşı yaşayan bir kadın olarak, savaşın çok korkunç bir şey olduğunu ve gerekçe ne olursa olsun, insanların birbirlerini öldürmelerinin anlaşılır bir yanı olmadığını, bu yüzden insanların problemlerini barışçıl yollarla çözmeleri gerektiğini vurguladı.

- KOMJIN adına oturuma katılan son konuşmacı ise, kadın örgütlenmesinin önemine değinip, dünya genelinde kadın hareketinin henüz yeni olduğunu ve ulusal varlığı tanınmayan bir halkın kadın çalışmalarına ve örgütlenmesine yeni başlanmış olmasının doğal olduğunu belirtti. Kürt kadınının örgütlenmesinin, ulusal kurtuluş mücadelesinin bir parçası olduğunu ve kadın sorununun bu çerçevede ele alınması gerektiğini söyledi. "Kürt kadını diğer uluslardan kadınlar gibi evde erkeğin egemenliği ve baskısı altında kalmanın yanı sıra, ulusal kimliğinden ötürü de sömürgeci güçlerin erkekleri tarafından tecavüze uğruyor" diyen konuşmacı, bu nedenle Kürt kadınının örgütlenme koşul ve hedeflerinin, onun ulusal çıkarlarını ön planda tutarak mücadeleye katılmasını dayattığını ifade etti. Bu temelde kurulan bir Kürt kadın örgütlenmesinin ve burada oluşan deneyim ve güçlerin ulusal kurtuluş mücadelesine daha da güç katacağına inandığını belirten konuşmacı, kadın örgütlenmesinin tek siyasi çizgiye kaymasının yanlışlığını da vurgulayarak, farklı siyasi görüşlere sahip her kesimden kadını çatısı altında örgütleyebilecek bir yapılanmanın yaratılması gerektiğine dikkat çekti. Oturumun sonraki bölümlerinde dinleyicilerin soruları yanıtlandı ve tartışma bölümü ile toplantı sona erdi.

Jin dergisi ve Kürt Kadınları Teali Cemiyeti Üzerine

Zelal Onur

1900'lü yılların başında Kürdistan Teali Cemiyeti kuruluyor ve resmi olmayan bir yayın organı çıkarıyor. Bu yayın organı Jin dergisidir.

Jin dergisinin ciltleri tarihi bir kaynaktır. Dergideki her yazının o dönemin şartlarına göre değerlendirilmesi, bugünle kıyaslanarak sonuçlar çıkarılması açısından önemi büyüktür. Mücadelenin bir parçası olan kalemin ve yazılı kaynakların geleceğe ışık tutması açısından ne denli önemli olduğunu anlamak için de bu ciltler ve onların okunması büyük önem taşıyor.

Bu ciltlerde kadınlar hakkında yazılanları bulmak, onlardan 1919'larda neler beklendiğini yada onların neler yaptıklarını çıkarmak mümkündür.

Derginin 3. cildinin 14. sayısında, Vanlı Memduh Selimbegi, 'Kürd Hanımı' başlıklı yazısına şöyle başlıyor: "Uygarlığın bir ölçüsü de kadının toplumdaki yeridir. (...) Gelecek kuşakların temelini kadınlar kurar. Kadınları iyi yetişmemiş, analık görevlerini takdir etmeyen uluslar öksüz demektirler." Yazısının diğer paragraflarında, o dönemde tartışılan kadın sorunu ve kadınlar üzerine görüşlerini dile getirerek, islamda kadının yeri ve Kürt kadınlarının sosyal yapısı, diğer millet ve azınlıklardan farkını tartışmalı bir biçimde ortaya koyuyor.

Ve yol gösteriyor.

Yine, Jin dergisinin sözkonusu cildinde, aynı yazar 26 Mayıs 1919 tarihli "İki hayırlı eser" başlıklı yazısında, Kürt Kadınları Teali Cemiyeti ile Kürd Talebe Hêvi Cemiyeti'nin kuruluşlarının müjdesini veriyor ve onların tüzükleri, amaçları üzerine yorum yapıyor.

Derginin diğer sayılarından Kürt Kadınları Teali Cemiyeti'nin kuruluş tarihini tam olarak bulmak mümkün olmasa da, kurucularından Encum Yamülki Hanım'ın Yamülkizade ailesine mensup ve Süleymaniyeli olduğunu çıkarıyoruz. 20 Haziran 1919 Çarşamba günü bir mevlüd okutuluyor ve derneğin açılışı ilan ediliyor. Açılış konuşmasını Kürt kadınları adına Encum Hanım yapıyor. Konuşmada, Müslüman halkların kardeşliği özellikle vurgulanarak atılan bu adımın, Türklere karşı olmadığı açıklanmış ve Kürt sorununa değinilerek amaçlarının Kürt kadınlarına iş bulmak, yönetim merkezleri kurmak, öksüzlere yurtlar açarak onların okumalarını sağlamak ve gönüllü öğretmenlik yapacak bayanların çalışmasını sağlamak olduğu duyurulmuştur.

Encum Hanım konuşmasında aynı zamanda; ulusun yaralarından, göç ettirme ve kitle halinde öldürmeler dolayısıyla sefalet içine düşen Kürt öksüz ve dullarından söz ederek, yardım etmeleri için herkese çağrıda bulunuyor.

19 Eylül 1919 tarihli, Aziz Yamülki'nin yazısından da, derneğin çalışmalarının başlangıcı olarak, Ağustos ayında Şişli Çocuk Hastanesi'nin altı koğuşunu yoksul çocuklarla doldurarak, onları bedava sünnet ettirdiğini ve bir müsamere vererek derneğin adını duyurduklarını öğreniyoruz.

Kürt Kadınları Teali Cemiyeti'nin dönemin ihtiyaçlarına denk düşen bir çalışma yürüttüğünü ve kendi sorunlarına sahip çıkarak, halkın yaralarını sarmak için kollektif çalışmaya ve varlığını duyurmaya önem verdiğini anlıyoruz.

O dönemin sesi oldukları için onlarla gurur duyuyor, Jin dergisine de, çok önemli tarihi bir belge olarak bu güne ışık tutması açısından ayrı bir değer biçiyoruz.

Bana ölüm yeğdir
şöyle bir yaşamdan
Ki kumandan olup da
uşaklık edeyim.

M. Emin Bozarslan

Tarihin sayfaları arasında onurlu yerini alan Jin ciltleriyle birlikte, utancı tercih etmeyenlerin mücadelesini okurken ders çıkarmamak, bugünle dünü karşılaştırmamak ve o dönemin koşullarına göre çok ileri talepleri olan Kürt Kadınları Teali Cemiyeti'ni saygıyla anmamak mümkün değildir.

JİYAN
Xwedi - Herausgeber: KOMJIN - Yekitiya Jinên Kurdistan /Verband kurdischer Frauen
Navnişan - Adresse: c/o HEVALTI, Robertstr. 5-7, 51103 Köln
Konto Nr: Deutsche Bank 24 27 136 BLZ: 370 700 60